

URZĄD STATYSTYCZNY W OPOLU

Informacja sygnalna

Data opracowania – grudzień 2012

tel. 77 423 01 10–11 77 423 01 20–21

e-mail: sekretariat@stat.gov.pl

Internet: www.stat.gov.pl

STAN I RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM W 2011 R.

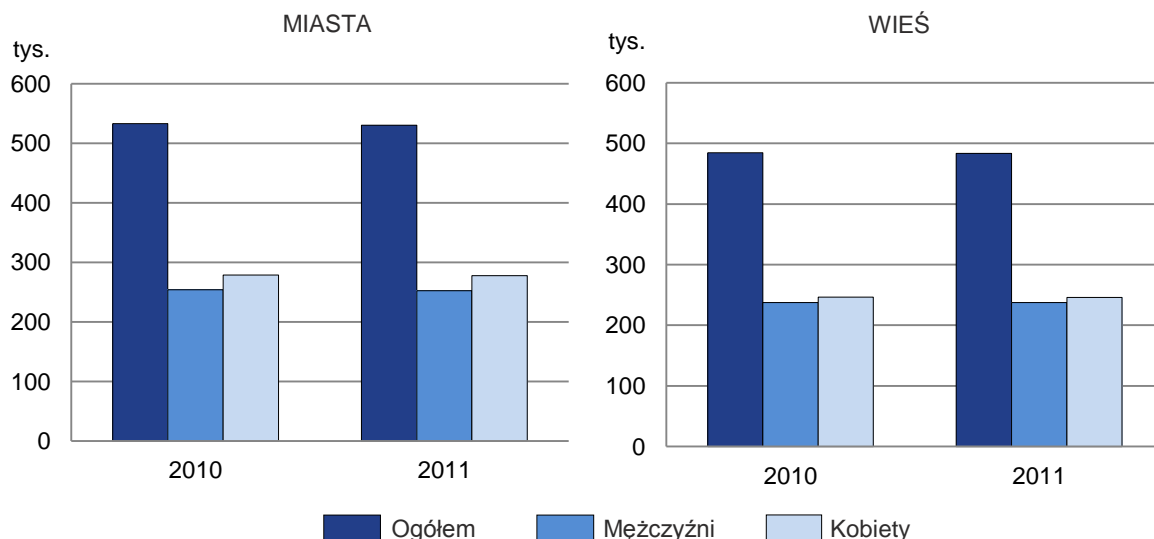
W niniejszym opracowaniu zaprezentowano informacje o ludności faktycznie zamieszkałej na terenie województwa opolskiego. Dane dotyczące stanu i struktury ludności oraz zastosowane przeliczenia opracowano na podstawie bilansów na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane za 2010 r. zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

W województwie opolskim według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r. **mieszkało** 1014,0 tys. osób, co stanowiło 2,6% ogółu ludności Polski (16 miejsce w kraju). Ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji na pobyt stały spowodowały zmniejszenie (o 3,3 tys. osób, tj. o 0,3%) liczby ludności w porównaniu z końcem grudnia 2010 r.

Ludność miejska (skupiona w 35 miastach zlokalizowanych na terenie województwa) na koniec 2011 r. liczyła 530,4 tys. mieszkańców, co stanowiło 52,3% ogółu ludności województwa, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż przed rokiem. W porównaniu z 2010 r. liczba mieszkańców miast zmniejszyła się o 2,5 tys. osób, tj. o 0,5%. **Wskaźnik urbanizacji** (udział ludności mieszkającej w miastach do ogółu ludności danego obszaru) uplasował województwo opolskie, podobnie jak przed rokiem, na 12 miejscu w kraju. Tereny wiejskie na koniec 2011 r. zamieszkiwało 483,6 tys. i ich liczba w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 0,8 tys. osób, tj. o 0,2%. **Wskaźnik ruralizacji** (odsetek ludności wiejskiej) w województwie opolskim na koniec 2011 r. osiągnął poziom 47,7%, tj. o 0,1 p.proc. wyższy od zanotowanego przed rokiem. Województwo opolskie pod tym względem zajmowało identycznie jak przed rokiem 5 miejsce w kraju. Liczbę ludności zamieszkałej w miastach i na wsi według płci w latach 2010–2011 ilustruje poniższy wykres.

LUDNOŚĆ WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA I PŁCI

Stan w dniu 31XII

W **przekroju terytorialnym** największej ludności (39,2% ogółu ludności województwa) w końcu 2011 r. mieszkało w powiatach: nyskim (142,1 tys., tj. 14,0% ogółu mieszkańców), opolskim (133,2 tys., tj. 13,1%) oraz m. Opolu (122,4 tys., tj. 12,1%). Najmniej mieszkańców liczyły powiaty: namysłowski (43,1 tys., tj. 4,3%) i głubczycki (48,2 tys., tj. 4,8%). Podregion opolski zamieszkiwało 610,8 tys. osób, a podregion nyski 403,2 tys. osób. W porównaniu z 2010 r. spadek ludności wystąpił w 11 powiatach, największy procentowo odnotowano w powiatach: głubczyckim, kędzierzyńsko-kozielskim i prudnickim (po 0,6%). Nieznaczny wzrost liczby ludności odnotowano jedynie w powiecie opolskim (o 0,1%). Liczbę ludności w przekroju terytorialnym z uwzględnieniem podregionów i powiatów oraz zmian w stosunku do 2010 r. przedstawia poniższa tablica.

TABL. 1. **LUDNOŚĆ WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW**
Stan w dniu 31 XII

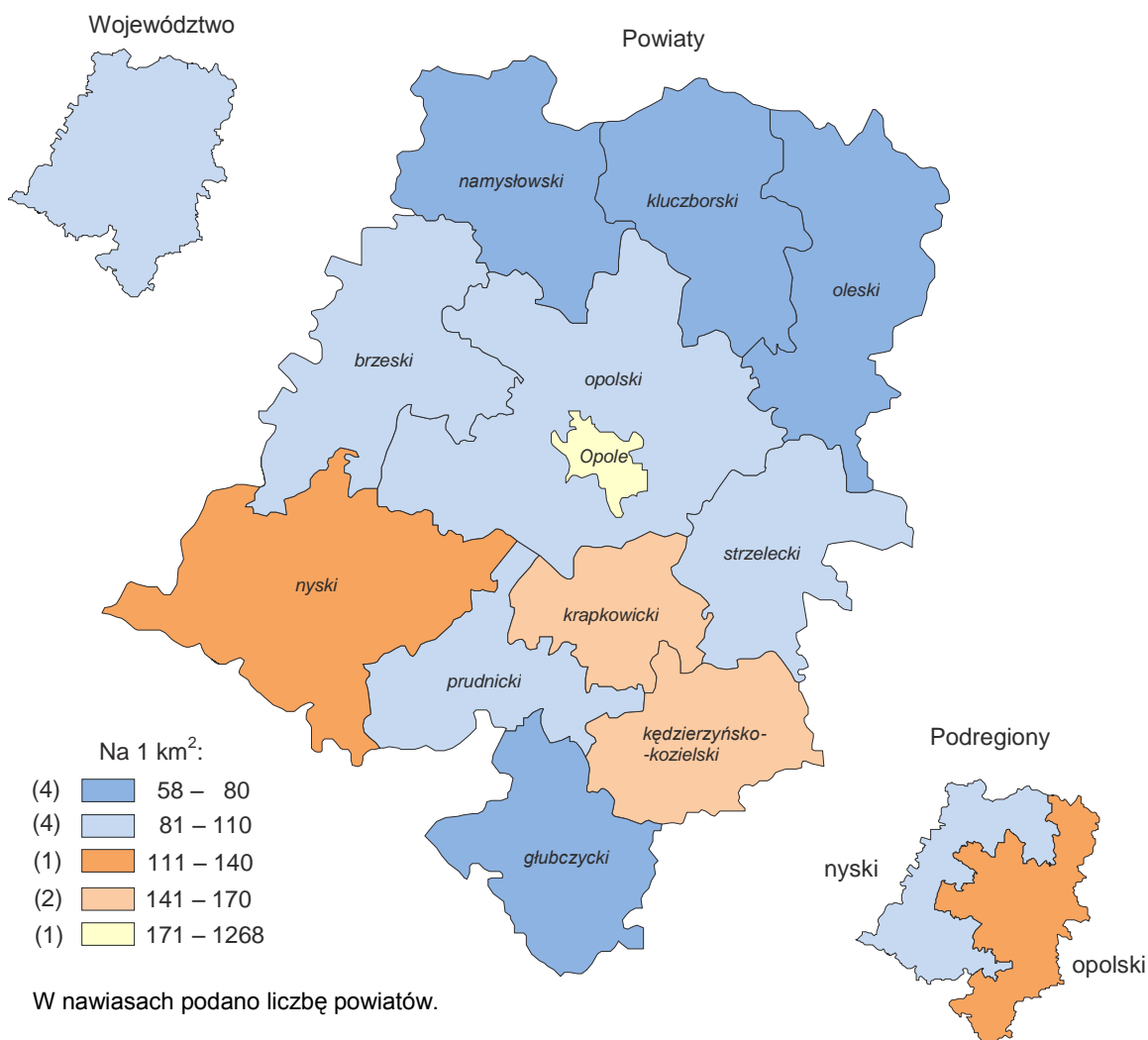
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	
		w liczbach bezwzględnych	2010=100
WOJEWÓDZTWO	1017241	1013950	99,7
miasta	532927	530395	99,5
wieś	484314	483555	99,8
Podregion nyski	404705	403151	99,6
powiaty:			
Brzeski	92587	92455	99,9
Kluczborski	68124	67845	99,6
Namysłowski	43276	43149	99,7
Nyski	142799	142119	99,5
Prudnicki	57919	57583	99,4
Podregion opolski	612536	610799	99,7
powiaty:			
Głubczycki	48521	48217	99,4
Kędzierzyńsko-kozielski	98900	98350	99,4
Krapkowicki	65944	65729	99,7
Oleski	66361	66104	99,6
Opolski	133110	133196	100,1
Strzelecki	77044	76764	99,6
Miasto na prawach powiatu – Opole	122656	122439	99,8

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni, w województwie opolskim na koniec 2011 r. wyniosła 108 osób, w kraju – 123. W miastach na 1 km² przypadały 694 osoby, a na wsi – 56. Omawiany wskaźnik w województwie wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne, od najwyższego w m. Opolu – 1268 osób do najniższego w powiecie namysłowskim – 58 osób. W podregionie nyskim na 1 km² przypadały 94 osoby, a w podregionie opolskim 119 osób.

Przestrzenne zróżnicowanie ludności przypadającej na 1 km² na koniec 2011 r. ilustruje poniższa mapka.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

Struktura ludności według płci od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców województwa, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety, które stanowiły 51,7% ludności (w kraju – 51,6%). Ich liczba na koniec 2011 r. wyniosła 523,8 tys. i była o 1,7 tys., tj. o 0,3% niższa niż przed rokiem. Podobnie jak w latach poprzednich, więcej kobiet mieszkało w miastach, ich udział w ogólnej liczbie kobiet wyniósł 53,0%.

Współczynnik feminizacji, mierzony liczbą kobiet przypadających na 100 mężczyzn, na koniec 2011 r. wyniósł, analogicznie jak przed rokiem – 107. Wśród ludności miejskiej współczynnik ten wyniósł 110, a na obszarach wiejskich – 104. Współczynnik zmieniał się w zależności od wieku. Liczebna przewaga mężczyzn, zarówno w województwie jak i w podziale na miasto i wieś wystąpiła wśród ludności do 17 lat, na 100 mężczyzn przypadało odpowiednio: w województwie – 95 kobiet, w miastach również – 95, a na wsi – 96. W wieku 18–64 lata współczynnik kształtował się następująco: na poziomie województwa wyniósł 101, wobec 105 w miastach i 97 na obszarach wiejskich. W najstarszych rocznikach (65 lat i więcej) w województwie na 100 mężczyzn przypadały średnio 163 kobiety, w miastach – 164, a na wsi – 162.

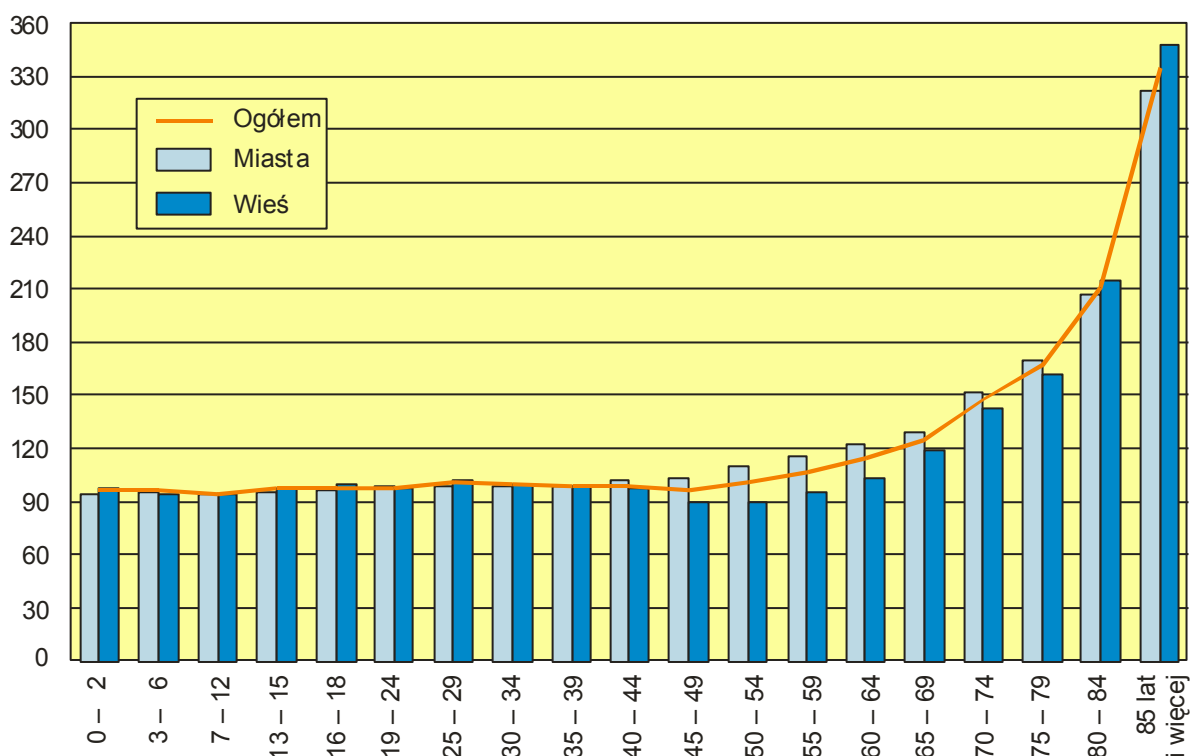
Biorąc pod uwagę 5-letnie grupy wieku najwyższy współczynnik feminizacji w województwie wystąpił w grupie 95–99 lat, gdzie na 100 mężczyzn przypadało aż 514 kobiet.

Kształtowanie się współczynnika feminizacji według grup wiekowych ilustruje poniższy wykres.

KOBIETY NA 100 MĘŻCZYŹN W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

Liczba kobiet

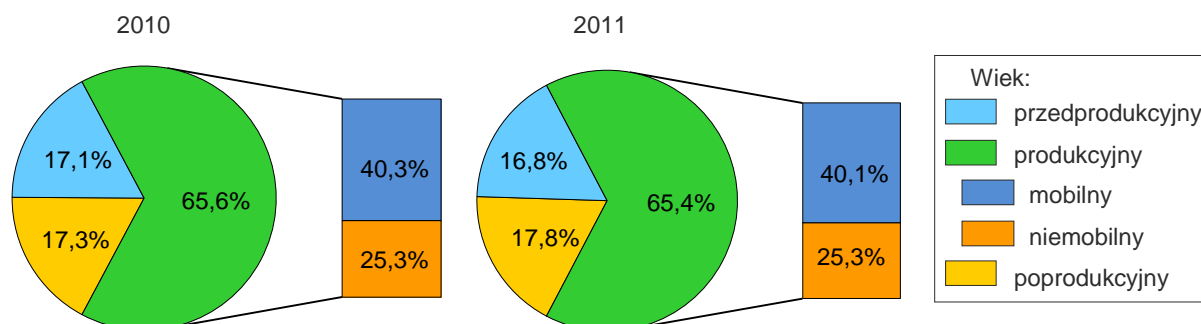

W ostatnich latach obserwuje się tendencje świadczące o starzeniu się społeczeństwa. Na koniec 2011 r. było 136,7 tys. dzieci (0-14 lat), tj. o 2,3 tys. (o 1,7%) mniej w porównaniu z 2010 r. Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wyniosła 146,0 tys. i zwiększyła się o 2,0 tys., tj. o 1,4%.

Mniej korzystne stają się również relacje pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku. Na koniec 2011 r. liczba osób w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 roku życia wyniosła 170,3 tys. i zmniejszyła się o 2,3% w stosunku do 2010 r. Ludność w wieku **produkcyjnym** (18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn) wyniosła 663,4 tys. i w porównaniu z 2010 r. uległa zmniejszeniu o 0,5%. Zwiększyła się natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej). Na koniec 2011 r. odnotowano w tej grupie 180,3 tys. osób, tj. o 2,4% więcej niż w ub. roku. Strukturę ludności uwzględniającą wiek produkcyjny oraz nieprodukcyjny ilustruje poniższy wykres.

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII

W końcu 2011 r. **współczynnik obciążenia demograficznego**, mierzony liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł 53 (w 2010 r. – również 53), w kraju – 56. W podregionie nyskim współczynnik ten wyniósł 54, natomiast w opolskim – 52. Terytorialnie najwyższy współczynnik odnotowano w powiecie prudnickim (57), a najniższy w powiecie opolskim (49).

Wydłużanie się **przeciętnego trwania życia** oraz **wieku środkowego (mediana)** ludności również świadczą o starzeniu się mieszkańców województwa. W 2011 r. mężczyźni w województwie opolskim osiągnęli przeciętnie wiek 73,4 lata, a kobiety 81,0 lat (w kraju odpowiednio: 72,4 i 80,9). W porównaniu z 2010 r. przeciętne trwanie życia mężczyzn wydłużyło się o 0,4 lat, a kobiet o 0,5 lat. Wiek środkowy (mediana), mówiący o tym, że połowa ludności osiągnęła dany wiek, a druga połowa ten wiek już przekroczyła, w województwie opolskim z roku na rok jest coraz wyższy. W 2011 r. mediana wieku wyniosła 39,9 w kraju – 38,5. W odniesieniu do 2010 r. statystyczny mieszkaniec województwa opolskiego był o 0,4 lat starszy. Mediana wieku kobiet w 2011 r. wyniosła 41,6 (w 2010 r. – 41,1), a mężczyzn 38,4 (w 2010 r. – 38,0). Mieszkańcy miast byli starsi, ich wiek środkowy wyniósł 40,6 lat, na wsi – 39,2.

W 2011 r. zawarto 5,2 tys. **związków małżeńskich**, tj. o 8,5% mniej niż w 2010 r. Współczynnik małżeństw (*liczba małżeństw przypadających na 1000 ludności*) w stosunku do roku ub. zmniejszył się i wynosił 5,1‰ wobec 5,6‰ w 2010 r. W podregionie nyskim wyniósł 5,2‰ (w 2010 r. – 5,7‰), natomiast w podregionie opolskim – 5,1‰ (w 2010 r. – 5,6‰). Najwyższy współczynnik małżeństw wystąpił w powiatach: oleskim (5,8‰) i głubczyckim (5,7‰), najniższy odnotowano w m. Opolu (4,6‰) oraz powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (4,8‰).

Małżeństwa wyznaniowe (*zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego*) stanowiły 61,3% zawartych związków małżeńskich, przed rokiem – 63,1%. W odniesieniu do roku ub. ich liczba zmniejszyła się o 11,1%. Odsetek tych małżeństw był wyższy na wsi (65,9%) niż w miastach (56,8%). Spośród 3,2 tys. małżeństw wyznaniowych aż 99,7% zawarto w kościele katolickim.

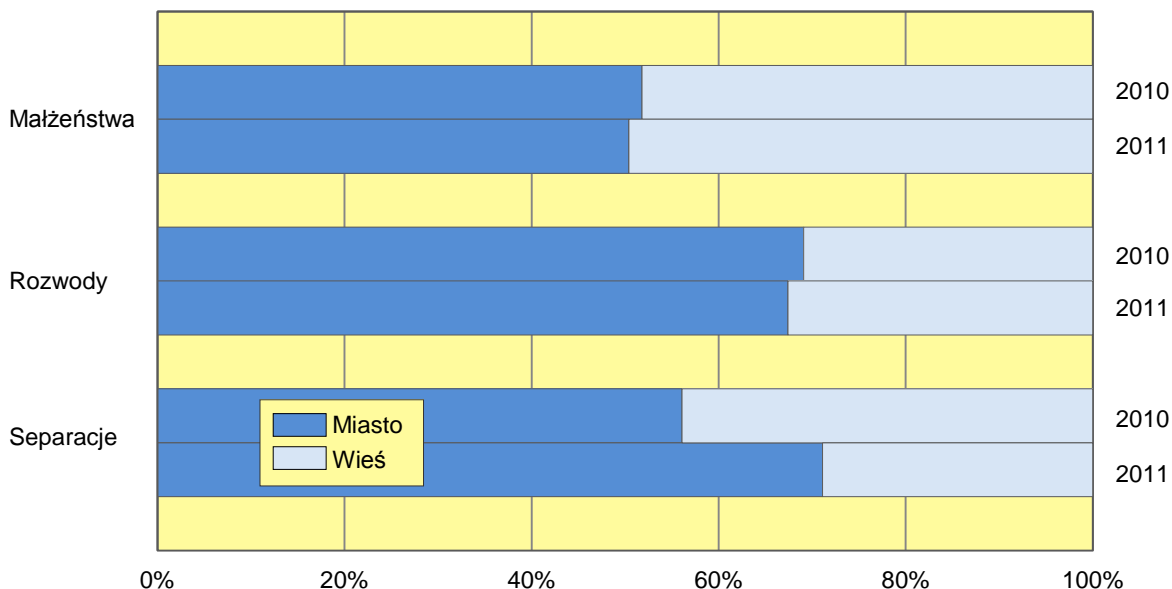
W województwie opolskim w 2011 r. **rozwiódło się** 1,7 tys. par małżeńskich, przy czym liczba rozwodów w miastach (67,4%) była podobnie jak w ub. roku 2-krotnie wyższa niż na wsi. W stosunku do 2010 r. liczba orzeczonych rozwodów zwiększyła się o 12,5%, w kraju – o 5,4%.

Współczynnik rozwodów (*liczba rozwodów przypadająca na 1000 ludności*) zwiększył się w porównaniu z 2010 r. o 0,2 pkt i wynosił 1,7‰ (w kraju nastąpił wzrost o 0,1 pkt i wynosił identycznie jak w województwie 1,7‰). W podregionie nyskim i opolskim współczynnik rozwodów ukształtował się na tym samym poziomie, co w województwie. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się w obu podregionach o 0,2 pkt. W przekroju terytorialnym najwyższy współczynnik rozwodów wystąpił w m. Opolu (2,1‰) oraz powiecie nyskim (1,9‰), najniższy odnotowano w powiecie oleskim i prudnickim (po 1,1‰). Wzrost współczynnika rozwodów wystąpił w 6 powiatach, najwyższy odnotowano w powiecie opolskim (o 0,6 pkt) i nyskim (o 0,5 pkt).

W 2011 r. powództwo o rozwód częściej wносиły kobiety (69,6% ogółu orzeczonych rozwodów), natomiast orzeczenie rozwodu następowało najczęściej bez orzekania o winie (66,7%). Najczęstszymi przyczynami rozpadu pożycia małżeńskiego bez powiązania z inną przyczyną były: niezgodność charakterów (18,5%), niedochowanie wierności małżeńskiej (7,6%) oraz nadużywanie alkoholu (6,5%). Spośród rozwiedzionych małżeństw 59,9% w momencie rozwodu posiadało na wychowaniu łącznie 1521 dzieci poniżej 18 lat, przy czym jedynie 8,0% z nich zobowiązało się do wspólnego ich wychowywania, natomiast aż w 84,1% władzę rodzicielską powierzono matce.

Strukturę zawartych małżeństw oraz orzeczonych rozwodów i separacji w miastach i na wsi ilustruje poniższy wykres.

STRUKTURA ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW ORAZ ORZECZONYCH ROZWODÓW I SEPARACJI W MIASTACH I NA WSI

W 2011 r. orzeczono 45 **separacji**, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza wzrost o 4 separacje, tj. o 9,8%. W odniesieniu do 2010 r. liczba separacji orzeczonych wobec mieszkańców miast zwiększyła się o 9, tj. o 39,1%, a na wsi zmniejszyła się o 5, tj. o 27,8%. Na 100 tys. ludności przypadają 4 związki małżeńskie w separacji (w kraju – 7).

W 2011 r. w województwie opolskim zarejestrowano 8,7 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 5,2% mniej niż w roku ub. W okresie styczeń-grudzień 2011 r. więcej noworodków urodziło się w miastach niż na wsi (odpowiednio: 4,4 tys. i 4,2 tys.) oraz w związkach małżeńskich (77,9% ogółu urodzeń żywych).

Współczynnik urodzeń w 2011 r. (*liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności*) dla województwa opolskiego wynosił 8,6‰, w miastach 8,4‰, a na wsi 8,8‰ (w kraju odpowiednio: 10,1‰, 9,6‰ oraz 10,8‰). W podregionie nyskim liczba urodzeń żywych na 1000 ludności wynosiła 8,9‰ (w 2010 r. – 9,4‰), natomiast w opolskim była niższa i wynosiła 8,3‰ (w 2010 r. – 8,7‰). W przekroju terytorialnym najwyższy współczynnik urodzeń odnotowano w powiatach: namysłowskim (9,6‰) i brzeskim (9,5‰), a najniższy w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (7,7‰), kluczborskim i m. Opolu (po 8,2‰).

Współczynnik dzietności ogólnej określający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym (15–49 lat) ukształtował się na poziomie 1,102 wobec 1,155 w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 1,297 i 1,377) jednak nie gwarantującym prostej zastępowalności pokoleń. Najbardziej korzystna dla rozwoju demograficznego jest sytuacja, w której współczynnik osiąga poziom 2,10–2,15, tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci. W 2011 r. w województwie opolskim na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypadało 110 dzieci (w miastach – 108, na wsi – 113).

Współczynnik dynamiki demograficznej określający liczbę urodzeń na jeden zgon, osiągnął wartość 0,894 wobec 0,927 w 2010 r. (w kraju: 1,034 i 1,092).

Współczynnik płodności określający liczbę urodzeń żywych przypadających na 1000 kobiet w wieku rozrodczym wynosił 33,96, przed rokiem – 35,35 (w kraju w 2011 r. – 40,96 wobec 43,27 w 2010 r.).

W województwie opolskim w 2011 r. **zmarło** 9,7 tys. osób, tj. o 1,6% mniej niż w 2010 r. Wśród osób zmarłych, podobnie jak w kraju, przeważali mężczyźni, którzy stanowili 52,2% (w kraju – 52,8%). Współczynnik umieralności (*liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców*) wynosił 9,6‰; w kraju był wyższy i ukształtował się na poziomie 9,8‰. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w miastach wynosiła 9,1‰, natomiast na wsi była wyższa i wynosiła 10,1‰. Współczynnik umieralności w 2011 r. w podregionie nyskim ukształtował się na poziomie z 2010 r. i wynosił 10,2‰, natomiast w podregionie opolskim – 9,2‰ (w 2010 r. – 9,4‰). Najwyższy współczynnik odnotowano w powiecie głubczyckim i prudnickim (po 11,2‰), a najniższy w powiecie krapkowickim (8,5‰) i m. Opolu (8,6‰). W 2011 r. zarejestrowano 33 zgony niemowląt (*dzieci poniżej 1 roku życia*), tj. o 31,3% mniej niż 2010 r. Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2011 r. wynosił 3,8‰ wobec 5,2‰ w 2010 r.

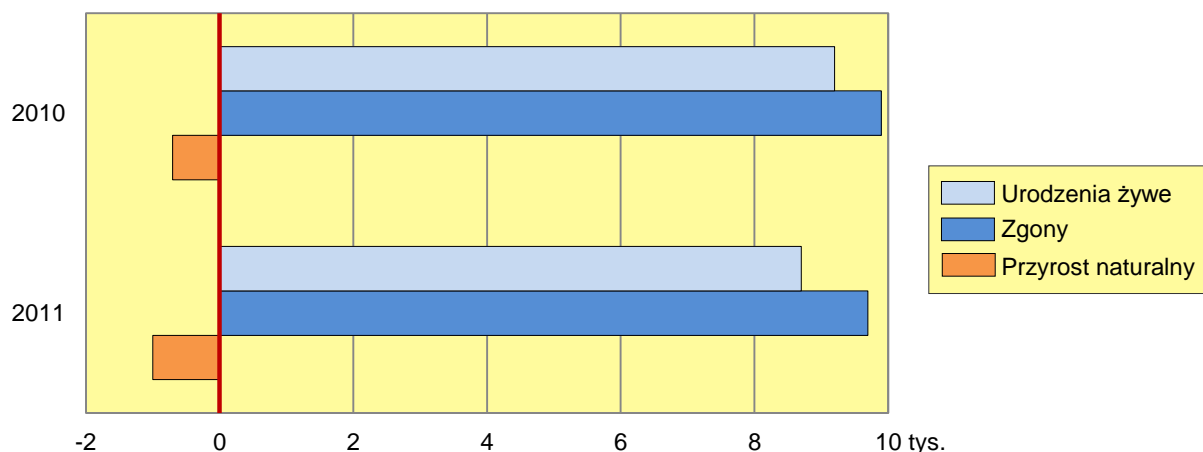
Nadal najczęstszymi przyczynami zgonów mieszkańców Opolszczyzny, podobnie jak mieszkańców kraju były choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. W 2010 r.¹ odnotowano 48,4% zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia (w kraju – 46,0%). Zgony w wyniku zachorowania na nowotwory stanowiły 24,9% ogółu zgonów w województwie (w kraju – 25,4%).

W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, czego efektem był **ujemny przyrost naturalny**. W 2011 r. wynosił (–1033) i był wyższy o 314 osób od notowanego w 2010 r.

W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny kształtował się na poziomie (–1,0‰), w kraju (+0,3‰). W miastach współczynnik ten wynosił (–0,7‰), a na wsi (–1,3‰). W podregionie nyskim uzyskał wartość (–1,3‰) wobec (–0,8‰) w 2010 r., natomiast w podregionie opolskim (–0,9‰), a w 2010 r. (–0,6‰). We wszystkich powiatach województwa opolskiego odnotowano ujemny przyrost naturalny, najniższy w powiecie brzeskim (–0,1‰) a najwyższy w powiecie głubczyckim (–3,0‰).

Liczbę urodzeń żywych oraz zgonów w województwie opolskim w latach 2010–2011 ilustruje poniższy wykres.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Drugim obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym wpływ na zmianę liczby ludności są **migracje**. W 2011 r. liczba zameldowań na pobyt stały zmniejszyła się o 2,0% w porównaniu z 2010 r. i wynosiła 10,9 tys. osób. Ponad połowę ludności napływowej w omawianym roku, podobnie jak w latach poprzednich stanowiły kobiety (52,7%) oraz mieszkańcy wsi (54,4%).

W 2011 r. utrzymała się na tym samym poziomie, co przed rokiem, liczba osób przybyłych do województwa opolskiego z zagranicy i wynosiła 0,7 tys.

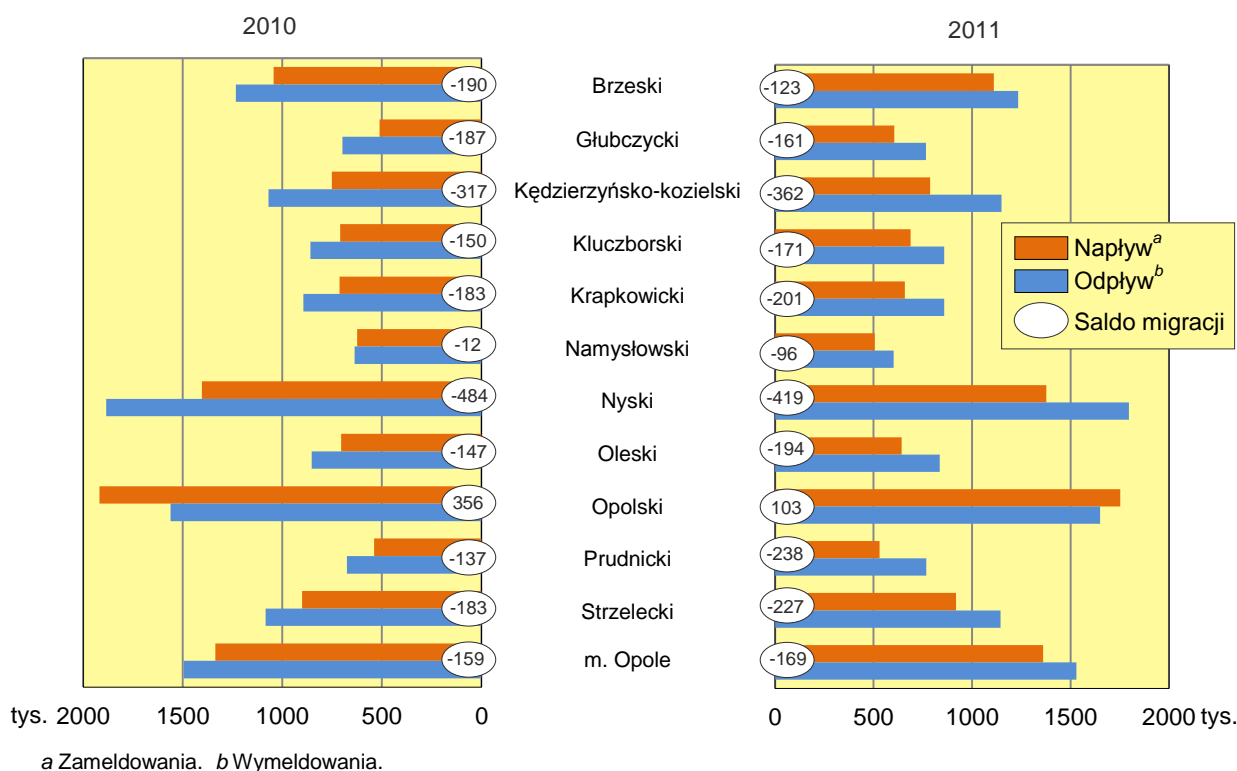
¹ Ze względu na 2 etapy opracowania Karty Statystycznej do Karty Zgonu dane według przyczyn prezentuje się z rocznym opóźnieniem.

Liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w 2011 r. wynosiła 13,2 tys. i była o 1,9% wyższa niż przed rokiem. Wśród ludności wymeldowanej z pobytu stałego, ponad połowę stanowiły kobiety (53,8%) oraz mieszkańcy miast (54,0%). Zwiększyła się liczba osób wymeldowanych za granicę, było ich 2,3 tys., tj. o 25,4% więcej niż w 2010 r. Podobnie jak w latach poprzednich, w 2011 r. odpływ ludności z województwa opolskiego przewyższał jej napływ, co skutkowało **ujemnym ogólnym saldem migracji** wynoszącym (-2258), które było wyższe od salda (-1793) notowanego w 2010 r.

W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wynosiło (-2,2‰). W podregionie nyskim w omawianym roku wynosiło (-2,6‰) wobec (-2,4‰) w 2010 r., a w podregionie opolskim odpowiednio: (-2,0‰) i (-1,3‰). Prawie we wszystkich powiatach odnotowano ujemne saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności; największe w powiecie prudnickim (-4,1‰) i kędzierzyńsko-kozielskim (-3,7‰), a najmniejsze w powiecie brzeskim (-1,3‰) i m. Opolu (-1,4‰). Jedynie w powiecie opolskim napływ ludności przewyższał jej odpływ, czego efektem był dodatni ogólny współczynnik salda migracji wynoszący (+0,8‰).

Liczbę ludności zameldowanej i wymeldowanej z pobytu stałego w przekroju terytorialnym w latach 2010–2011 ilustruje poniższy wykres.

MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG POWIATÓW

W 2011 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano następujące zmiany w sytuacji demograficznej województwa opolskiego:

- spadek liczby ludności ogółem oraz w podziale na miasto i wieś,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy spadku osób w wieku przedprodukcyjnym,
- spadek liczby zawartych małżeństw,
- wzrost liczby orzeczonych rozwodów i separacji,
- spadek liczby urodzeń żywych oraz liczby zarejestrowanych zgonów,
- spadek liczby osób zarówno zameldowanych, jak i wymeldowanych na pobyt stały w ruchu wewnętrznym,
- wzrost liczby osób wymeldowanych z pobytu stałego za granicę.